

Posudek rigorózní práce Mgr. Radka Pěkného: “Kvalita života dialyzovaných a transplantovaných pacientů“

Rigorózní práce se věnuje problematice zjišťování kvality života nemocných s nezvratným selháním ledvin s rozdílnou léčbou – hemodialýzou, peritoneální dialýzou a transplantací ledviny. Tato problematika je závažná z několika důvodů; jedná se o onemocnění s nezanedbatelnou prevalencí v populaci, postihující jedince různého věku, často vedoucí k plné či částečné invaliditě a v každém případě se závažným dopadem na kvalitu života těchto nemocných.

Rigorózní práce je přiměřená svým rozsahem, má 108 stran textu, 9 stran seznamu literatury a tři užité metody uvedené v přílohách. V podstatně rozsáhlejší teoretické části, čítající 67 stran, se autor postupně věnuje relevantním oblastem vzhledem k zaměření práce. Nejprve na 15 stranách shrnuje medicínské aspekty týkající se onemocnění ledvin, konkrétně nezvratného selhání ledvin, včetně vymezení lékařských pojmů, možných příčin, rizikových faktorů, projevů a komplikací. Samostatnou kapitolu tvoří současné možnosti léčby, včetně transplantace ledviny. Tento oddíl je autorem koncipován přehledně a se značnou fundovaností.

Ve druhém oddíle jsou obecně nastíněny psychosociální aspekty chronického onemocnění. Zde by bylo možné (a patrně i vhodné) rozebírat dané téma s větší šířkou a hloubkou. Rezervy naznačuje i citovaná literatura, její výběr, množství i původnost. Chybí zde řada aspektů vztahujících se k tématu, např. otázky ne/spolupráce nemocného, deprese u somaticky nemocných, léčba pomocí přístroje a závislost na přístroji, rodinné aspekty a mnohé další. Podstatně lépe jsou z psychosociálního pohledu zpracována specifika dialyzační a transplantační léčby. S tím koresponduje i rozsah odborné literatury, v textu zmiňované.

Ve třetím oddíle autor pojednává o konstruktu kvality života. I pro tuto část platí analogické hodnocení jako u předcházejícího oddílu. Obecná část je koncipována dost stručně a „málo problémově“. Celkově k teoretické části lze říci, že rigorózní práce je slabší v místech týkajících se obecné psychologické problematiky - psychosociálních aspektů chronického onemocnění, kvality života a podstatně precizněji i fundovaněji zpracována (včetně literárních zdrojů) v částech věnovaných speciálním tématům, např. sledování kvality života nemocných s nezvratným selháním ledvin v souvislosti s rozdílnou léčbou.

Cílem empirické části práce bylo sledování subjektivně vnímané kvality života u souboru osob s nezvratným selháním ledvin s různou současnou léčbou. Jednalo se o 122 osob léčených hemodialýzou ve věku 24-86 let, průměrná délka léčby 6-360 měsíců, dále o skupinu 30 nemocných léčených peritoneální dialýzou ve věku 31-80 let, průměrná délka léčby 6-72 měsíců a skupinu 33 transplantovaných ve věku 24-73 let, průměrná délka po transplantaci 6-240 měsíců. Užitými metodami byly dva generické dotazníky na kvalitu života WHOQOL-BREF a SF-36. Sledovány byly dále demografické charakteristiky: pohlaví, věk, délka příslušné léčby, rodinný stav, vzdělání, pracovní status a přítomnost diabetu. Získané výsledky jsou nejprve prezentovány ve vztahu k příslušné aktuální léčbě a v souvislosti se sledovanými demografickými proměnnými. Pak jsou jednotlivé léčebné metody porovnávány mezi sebou pokud jde o kvalitu života takto léčených nemocných. Na straně 104 je nadpis „Srovnání kvality života dialyzovaných a transplantovaných pacientů“ ale v textu jsou porovnávány odlišné skupiny nemocných.

Práce má adekvátní členění i grafickou úpravu, do textu je včleněna řada tabulek.

Připomínky a otázky pro obhajobu:

Byly porovnávané soubory nemocných testovány, zda a nakolik se odlišují v základních charakteristikách?

Proč byly užity dva generické dotazníky?

Proč nebyly zvažovány i další psychodiagnostické metody, jejichž využití by bylo vhodné, např. míra depresivních příznaků ovlivňuje kvalitu života.

V práci není diskutována značná heterogenita souborů, značný je např. věkový rozptyl respondentů a délka příslušné léčby.

V práci není diskutován odlišný způsob administrace dotazníků, různými osobami (zdravotní sestrou, koordinátorkou transplantačního programu) a v jiném kontextu. Byly dotazníky administrovány také autorem práce?

Byla sledována přítomnost diabetu, ale při analýze výsledku to není zohledněno.

Posuzovaná rigorózní práce pojednává o kvalitě života, vztaženém ke zdravotnímu stavu – tématu velmi aktuálním, který je teoreticky, metodologicky i prakticky nejednoznačně vymezován, definován, zkoumán i měřen. V posuzované práci jsou soubor, kritéria jeho výběru, užití metody, způsob sběru dat i výsledky přiměřeně popsány.

Práce Mgr. Radka Pěkného: “Kvalita života dialyzovaných a transplantovaných pacientů“ splnila nároky kladené na rigorózní práci a doporučuji ji proto k obhajobě.

V Praze 23. března 2008

PhDr. Tamara Hřachovinová, CSc.